

خوانندگان

دازی

■ انتظار!

این‌طور که معلوم است بیشتر عمر خیلی از داروسازهای جوان به «مسئول فنی ماندن» خواهد گذشت (تقریباً معادل دوره ولیعهد ماندن مظفرالدین شاه و یا همین پرنس چالز ۶۵ ساله). من خودم تا لحظه تحریر این وجیزه ۱۱ سال و ۸ ماه است که مسئول فنی هستم. مطمئن نیستم عمرم کفاف بدهد و جواز داروخانه‌ام را حتی برای یک لحظه رؤیت کنم. از هم‌کلاسی‌ها و حتی بچه‌های سال بالا و پایین دانشکده‌مون هم (تا حدی که خبر دارم) جز تک و توکی بقیه مثل اینجانب می‌باشند. حالا به بخور و نمیر بودن مواجب این کار علی‌رغم

هیبت عددی!! (که با حذف سه صفر، همین هیبت هم دود خواهد شد چه جور) آن کار ندارم اما خیلی پیش آمده که مریض‌ها با سئوال‌هایی که پرسیده‌اند درباره بیماری‌شان، داروهای مصرفی، پیش‌آگهی یا آخر و عافیت مصرف دارو یا بیماری و ... ده‌ها رقم سئوال خوب و اساسی ... مرا فکری کرده‌اند یک پیشنهاد خام (اما احتمالاً قابل پخت) دارم: آدم‌هایی که مریضی مزمن دارند و باید با مصرف مادام‌العمر دارو، بیماری‌شان را کنترل کنند کم نیستند دیابتی‌ها، گرفتاران به فشارخون بالا، آدم‌هایی با چربی خون افزایش یافته، آسمی‌ها، زخم‌معدده‌ای‌ها و ... شاید بیش از $\frac{1}{3}$ مراجعه‌کنندگان داروخانه در

این گروه قرار بگیرند. مدتی است فکری شده‌ام که از هر گروه بیمار بخواهم اول در روی یک ورق کاغذ اسم و تلفن‌شان را بنویسند. بعد حول و حوش داروخانه بگردم ببینم مدرسه‌ای، آموزشگاهی مسجدی ... خلاصه فضایی که بشود ۱۵-۱۰ بیمار را توش جمع کرد (مدرسه‌ها بعد از ساعت کلاس تعطیل هستند، از مسجدها در فاصله میان دو نماز می‌توان بهره گرفت و ...) با یک تخته سیاه یا سفید، یک ماژیک یا گچ، اقلام دارویی مورد مصرف آن بیمار خاص را در آن روز از پیش تعیین شده ببرم در محل ملاقات. به زبان ساده بیماری‌شان، علتش، علامتش و پیامدهایش را (بدون این که ایجاد نگرانی کند) برایشان توضیح بدهم. داروهایشان را نشان بدهم. شیوه درست مصرف کردن، ناسازگاری‌ها، موارد منع مصرف و ... را توضیح بدهم. بعد نیمه دوم وقت را به پاسخگویی سئوالات آن‌ها بپردازم حتی می‌شود سئوالات و جواب را با یک ضبط صوت ساده ضبط و سر فرصت پیاده کرد حاصلش جزوه‌های آموزشی خواهد بود در مورد بیماری آن گروه. گروه فشارخون، هر ماه یا دو ماه یک بار گردهمایی داشته باشند. گرفتاری‌های تازه پیش آمده، عارضه جانبی و ناسازگاری‌ها مطرح شود و این دوره - کارگاه - تراش بخورد و تراش بخورد و من بروم در قالب داروسازی که مراقب تندرستی بیمارانش همه هست. حساب کردم با ۸-۷ داروخانه نزدیک هم در یک محل یا خیابان و شرکت فعال هم یا تعداد بیشتری از داروسازان چه کارها که می‌شود صورت داد با مردم به زبان خودشان حرف بزنیم. تلفنمان را

به آن‌ها بدهیم تا در صورت بروز هرگونه مشکل به ما زنگ بزنند تا جایی که اجازه داریم خودمان وارد مسیر کمک شویم در غیر این صورت آن‌ها را به پزشکی (که در جریان این فعالیت گروهی ما قرار دارد) ارجاع دهیم. این کار قطعاً برای من نه نون دارد و نه آب اما برای داروخانه‌ای که توش کار می‌کنم اعتبار می‌آورد. برای داروساز هم حیثیت اساسی دست و پا می‌کند. اثر کارمان را می‌توانیم در هفته‌های موسوم به سلامت در همایش‌های متعدد عرضه کنیم. خوب که خودمان را، قابلیت‌های اثرگذاری‌مان را و نتایج مثبت اقداماتمان را جا انداختیم می‌توانیم از مسئولان رده بالا مثلاً وزیر بهداشت وقت بخواهیم که با ارزیابی کارشناسانه این فعالیت‌ها دستور دهند برای آن امتیاز در نظر بگیرند. امتیازی که ما را به خواسته‌مان (همان مجوز کاغذی کذا) قدری یعنی به اندازه زحمتی که کشیده‌ایم نزدیک‌تر کند. ما بالاخره امتیاز (مجوز) را خواهیم گرفت، با این تفاوت که تقریباً دست کشیدن از این فعالیت آموزشی - مردمی در راستای ارتقای تندرستی جامعه امکان‌پذیر نخواهد بود. لذت دیدن نتیجه کار، بیمارانی که اعتمادشان را نثارمان خواهند کرد و حظ وافری که از مفید فایده بودن در وجودمان به غلیان درمی‌آید ما را در این مسیر که رو به تعالی هم خواهد داشت، پیش خواهد راند. می‌دانم که می‌توانیم در این مسیر گام برداریم. جایی خواندم که: کوه از اولین سنگ‌ها آغاز می‌شود، همان سنگ کوچک آغاز کوه، ما را به هنگام، در قله قرار خواهد داد.

دکتر فریور فرخ‌خواه - مشهد

■ سامانه تحویل دارو

من اگر خواستم یک سامانه تحویل دارو - طبق نسخه پزشک - برای بیمارانی که باید دارویی را مطابق نظر پزشک معالج برای مدت طولانی مصرف کنند، از داروخانه به در منزل بیمار راه بیاندازم، به نظر شما مجوزش را از اداره اماکن بگیرم یا سازمان غذا و دارو. هر بیمار مشترک سامانه من یک کد (شناسه) خواهد داشت، مشخصات بیمار و سیر بیماری، پزشک معالج داروهای تجویزی هم را در یک کامپیوتر (رایانه) شخصی ثبت می‌شود، با زنگی

که بیمار می‌زند و کدی که اظهار می‌دارد داروی مورد نیازش - البته اگر در نسخه پزشک باشد را - از طریق یک پیک برایش ارسال می‌کنم. الان این همه داروخانه مجازی توی اینترنت به فروش انواع واقسام داروها مشغولند. من قصد دارم در این سامانه تحویل دارو (Drug-Delivery) عذاب مراجعه بیمار کم توان را به داروخانه کم کنم، امیدوارم همکاران در این زمینه و شیوه قابلیت اجرایی پیدا کردن آن همراهی بفرمایند.

دکتر دانا

هوالحق

جناب آقای دکتر افتخاری

مدیر عامل محترم شرکت پخش رازی

ضایعه مؤلمه در گذشت پدر گرامیتان را تسلیت

عرض نموده، از خداوند متعال جهت بازماندگان

صبر جزیل و برای آن مرحوم مغفور، علو درجات

مسئلت می نماییم.

ماهنامه دارویی رازی

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

جناب آقای دکتر منصور افتخاری

مدیر عامل محترم شرکت پخش رازی

با نهایت تأسف و تأثر درگذشت پدر گرامیتان
را به حضر تعالی و خانواده‌های وابسته تسلیت
عرض نموده و از خداوند متعال برای جنابعالی و
بازماندگان صبر جزیل و برای آن مرحوم مغفرت
مستثلت می‌نماییم.

هیأت مدیره و کارکنان
شرکت دارویی پخش رازی

اشتباه در مصرف دارو توسط بیماران به دلیل تحویل نامناسب دارو (Medication Error)

به اطلاع همکاران محترم می‌رساند که مرکز ADR مواردی از اشتباه‌های دارویی (Medication Errors) به صورت اشتباه در نوع داروی مصرفی توسط بیمار دریافت نموده است.

مورد اول خانم ۷۰ ساله‌ای بوده که جهت دریافت داروی آسپیرین به داروخانه مراجعه می‌نماید و داروی خود را در پاکت تبلیغاتی کلسیم دریافت می‌نماید. این امر موجب می‌شود که بیمار به اشتباه تصور نماید که کلسیم برای وی تجویز شده و در طول دوره درمان خود، علاوه بر آسپیرین موجود در پاکت کلسیم، همزمان یک عدد آسپیرین دیگر نیز مصرف نماید.

مورد دوم خانم ۳۰ ساله‌ای بوده که جهت دریافت داروی ستیریزین به داروخانه مراجعه می‌نماید و داروی خود را در پاکت تبلیغاتی آهن خوراکی دریافت می‌نماید و به گمان این که داروی مذکور، مکمل آهن می‌باشد، آن را برای کودک خود نیز مصرف نموده است.

مورد سوم و چهارم، آقایانی ۷۸ و ۷۲ ساله بوده‌اند که تحت درمان با نیتروگلیسرین و وارفارین قرار داشته‌اند. متأسفانه، هر دو دارو در پاکت‌های مشابه به بیمار تحویل داده شده که منجر به اشتباه در مقدار مصرف وارفارین توسط بیماران و ایجاد خونریزی گردیده است.

از این رو، به منظور پیشگیری از این قبیل اشتباه‌های دارویی، توصیه می‌شود به نکات زیر توجه گردد:

۱- از تحویل یک فرآورده دارویی در پاکت تبلیغاتی داروی دیگر جداً خودداری نمایید. تحویل دارو در پاکت‌های تبلیغاتی داروی دیگر (حتی با قید نام دارو و دستور مصرف بر روی آن) ممکن است منجر به خطای بیمار در تشخیص داروی مصرفی و چه بسا ایجاد عوارض شدید و کشنده شود. این امر، به خصوص در مورد سالمندان، با توجه به تعدد اقلام دارویی مصرفی و نیز مستعد بودن این گروه سنی جهت ابتلا به عوارض دارویی، از اهمیت خاصی برخوردار است.

۲- در مواردی که بیش از یک نوع دارو در پاکت به بیمار تحویل داده می‌شود، حتی الامکان تلاش شود تا به نحوی میان پاکت‌های دارویی تمایز ایجاد شود و ضمن درج نام دارو و نحوه مصرف آن، توضیحات شفاهی به بیمار ارائه گردد.

۳- نام دارو و دستور مصرف آن به صورت واضح و خوانا بر روی پاکت نوشته شود و به بیمار توضیحات لازم ارائه گردد.

از همکاران محترم تقاضا می‌شود در صورت مشاهده هر گونه عارضه دارویی، مراتب را از طریق تکمیل فرم‌های زرد و ارسال به صندوق پستی ۹۴۸-۱۴۱۸۵ و یا از طریق سایت www.fdo.behdasht.gov.ir، شماره ۸۸۸۹۰۸۵۷ یا تماس تلفنی ۴-۸۸۹۲۳۱۹۳ به مرکز ADR گزارش نمایند.

مرکز ثبت و بررسی عوارض ناخواسته داروها
سازمان غذا و دارو - وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی